

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inzerate, naročnino, reklamacije pa na upravnništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inzerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin, za dvakrat 9 vin, za trikrat 6 vin, večji inzerati po dogovoru. Inzerati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavaj: „Sava“, Kranj. — Čekovni račun pri c. kr. poštno-hraničniem uradu št.: 41.775.

Svetovna vojna.

Naš podmorski čoln je potopil francosko oklopno križarko „Leon Gambetta“.

Oficijelno poročilo mornariškega poveljstva.

Dunaj, 28. aprila. Poveljstvo vojne mornarice objavlja ta-le komunike:

Podmorski čoln U 5, čegar poveljnik je linijski poročnik Jurij vitez Trapp, je v Jonskem morju torpediral francosko oklopno križarko „Leon Gambetta“ in jo potopil.

Francoska oklopna križarka „Leon Gambetta“ je sestrška ladja oklopnice „Viktor Hugo“ in „Jules Ferry“. Zgrajena l. 1901 je imela 12.550 ton prostornosti ter je bila 147 m dolga in 21 m široka. Armirana s 4 topovi kalibra 19 cm, 16/16 cm in 24/47 cm topovi, je razvijala z 29.000 konjskimi močmi 23 morskih milj brzine. Posadka je štela 868 mož.

Privatna poročila o poginu francoske oklopnice.

Rim, 27. aprila. „Agenzia Stefani“ javlja iz Brindisija: Danes ponoči je 20 milj od Santa Maria di Lenca nek avstro-ogrski podmorski čoln torpediral francosko oklopno križarko „Leon Gambetta“. Rešili so 136 mož, dočim se je 732 mož potopilo.

Santa Maria di Lenca je italijanska mornariška postaja v najjužnejšem delu „italijanske pете“, v provinciji Puglia. Kraj nesreče se nahaja že v odprtem morju 20 milj oddaljen od obale.

Francoska križarka „Leon Gambetta“, ki je bila močno nagnjena in ni mogla uporabljati brezžičnega brzajava, se je dala gnati od široka. „Gambetta“ so zapustili in je ladja izginila. Fran-

coski častniki smatrajo, da je ladja izgubljena, ker je bila luknja, ki jo je napravil torpedo, silno velika. Voda je vdrla v prostor za stroje.

Avstrijsko-ruska vojna.

Ostry Vrh zavzet.

Na karpatski fronti smo izvojevali v dolini reke Orawe pri Koziowu nov uspeh. Po večdnevni z veliko žilavostjo izvršenih napadih iz strelskih jarkov smo včeraj v naskoku zavzeli Ostry Vrh južno od Koziowe. Istočasno se je sosednim nemškimi četami posrečilo, da so ob cesti zapadno od nje pridobile na prostoru. V celoti smo vjeli 652 Rusov.

Z zavzetjem Ostrega Vrha in z osvojitvijo grebena Zwinin začetkom aprila so zavezniške čete sedaj potisnile sovražnika iz cele, več mesecev žilavo branjene pozicije na obeh straneh doline reke Orawe.

Topovski boji pri Nagypolanyu in Koziowu.

Na karpatski fronti topovski boj, pri čemer je z uspehom učinkovala naša artilerija v odseku Nagypolany, nemška artilerija pa v Koziowu. Pred pozicijami na gorskem prelazu Uszok po končanem navalu razmeroma mir. Vsi vjetniki potrjujejo težke sovražnikove izgube. Vzhodno od gorskega prelaza smo zavzeli močno sovražnikovo oporišče.

Novo rusko oporišče pri Uszoku zavzeto.

Na karpatski fronti trajajo boji v odseku vzhodno od gorskega prelaza Uszok. Ena izmed naših napadalnih skupin je včeraj zavzela novo sovražno oporišče ter vjela 7 častnikov in nad tisoč mož.

Da bi izgubljene višine zopet osvojili, so sedaj Rusi započeli srdite protinapade ter so posku-

sili tudi v sosednih odsekih posamne sunke. Glavni napad je bil naperjen proti Ostremu vrhu in sosednim pozicijam. Po daljšem boju smo ta naskok odbili s težkimi izgubami za Ruse. Dva nasprotna bataljona smo pri tem skoraj popolnoma uničili, nekaj sto mož pa vjeli. Zasedovalna akcija, ki smo jo takoj pričeli, je nam donesla 26 strelskih jarkov in mnogo vojnega materijala. Tudi v drugih odsekih smo krvavo odbili sovražne nočne napade. Pred pozicijami prelaza Uszok se je nasprotnik po končanem napadu umaknil, begu podobno. V včerajšnjih bojih smo vkljub obupnim ruskim protinapadom ne samo vzdržali doslej pridobljeno ozemlje, marveč smo ga jugovzhodno od Koziowe še razširili.

Velik uspeh pri Koziowu.

Ko so nemške čete osvojile Zwininski greben, so držali Rusi od svojih pozicij, ki so jih več tednov trdovratno branili še vzhodno krilo Ostri Vrh na drugi strani doline Orawe. Proti tej izvanredno močni poziciji so bila od tedaj naperjena prizadevanja skupine fml. Petra Hofmanna, ki pripada južni armadi. V dolgotrajnem saperskem napadu so se pomikale te čete proti ruskim pozicijam. V soboto je bila višina pripravljena za napad. Po ostrih bojih so vdrla avstro-ogrške čete v sovražnikove utrdbe ter zasedle Ostri Vrh. Obenem na levem strani od teh so nemške čete v naskoku zavzele ruske pozicije. Več sto Rusov so naše čete vjele. Pri Zaleszczykiju je imelo obstreljevanje oporišča, ki so ga Rusi držali na južnem bregu Dnjestra, zelo dobre uspehe.

General Kusmanek v Voronežu.

Pariški listi poročajo iz Petrograda, da so bivšega braničelja trdnjave Przemysl generala pl. Kusmaneka prepeljali v Voronež. Tam so ga internirali, vendar pa se sme prosto gibati. Rusko mesto Voronež leži ob reki Don in je važno železniško križišče s 100.000 prebivalci.

PODLISTEK.

Kontesina ponočna srajca.

V staroslavnem grofovskem gradu pri Stanislavovu so par dni prebivale sibirske in čerkeske čete. Ko so se morale umakniti, so skušale v naglici še zapaliti grad. A primanjkovalo jim je časa; tudi je bil grad premočno zidan in tako je tlela le streha. V pravem času došli dež pa je pogasil tudi ta slabotni plamen. Kmalu za sovražnikom je dospel v grad štab neke avstrijske divizije in se je z moštvom vred tam nastanil. Ko so stopili v dvorano je polkovnik prav pristno ogrsko zaklel. Stari francoski gobelini so bili potrgani raz sten, vtikane podobe pa so bile z bajoneti brezsravno preluknjane. Bila je slika Diane na lovu in boginja, v spremstvu nimf, je ležala na tleh, oskrunjena, onečaščena. Častniki so se trudili, da se udomačijo v visokih, odmevajocih dvoranah. Kastelan in vsi uslužbenci so že zdavnaj ušli pred grozečim ruskim vpadom in tako Avstriji niso imeli vodnika. A tudi rabili ga niso, kajti vse dvorane so bile na stečaj odprte. Razna stara, častiljiva vrata so izginila, ter ležala razsekana in pripravljena za kurivo ali pa so bila že pepel. Fina rokoko-omara za steklo je stegala svoje štiri noge v zrak kakor žival, ki je v mukah poginila. . . . Stopili so v knjižnico, za katero so grofje nabirali morda že stoletja. V svinjsko usnje vezani folijanti so ležali vsevprek na kupu, cele gore samih knjig. Bržčas so si Čerkesi domišljevali, da je za njimi ali v njih skrit denar ter so jih vsled tega zmetali po tleh. Mandrati se je moralo po teh knjigah, ki so predstavljale hribe, doline in sedla. Četudi so bili častniki izmučeni, se je zbudila v njih vendar radovednost, zamislili so se v mirne čase ter prebirali naslove in bakroreze, ki so, ali koketno

in galantno ali s stariškavo svečanostjo spominjali na pozabljene čase. Potem pa so iskali spalnice.

Hrepeneli so po posteljah, kajti že tedne so ležali in spali na golih tleh in pogrešali so dobroto platna in pernice. Ali ko so vstopili, so se pridušali v vseh jeziki. Zasmrdelo jim je v nos. . . . Parketi so bili ponesnaženi in komaj so mogli priti do krasnih postelj, ki so se pod mogočnim baldahinom vabljivo belo svetlikale. A ko so pogledali bližje, je belina posteljnega perila izgledala kaj sumljivo in različne živalice so se v vsi naglici skušale poskriti v pentljah in čipkah. Žalostno so si ogledavali grob svojih upov in polkovnik vzdihne: „Raje med krompirjem na njivi, kakor tukaj!“ Častniški slugo so urno preiskavali postelje, ako vsaj v žimnicah ni mrčesa. Častniki pa, ki so na bojnem polju pretrpeli toliko gorja, so se čutili zopet doma ter se navzeli starih navad in neznosno se jim je zdelo, pod takimi okoliščinami prebiti noč. Šli so nazaj v knjižnico, zmetali knjige na kup in med duševnimi proizvodi vseh stoletij so iskali zaželenega spanca. Prebrisani častniški sluga je našel na podstrešju prevleke za pohištvo. Bile so od molov razjedene in častniki so jih s sabljami še oprezno osnažili. Na te so legli, se odeli s plašči in takoj nato pospali.

Le polkovnik ni mogel spati. Domišljeval si je, da ga duši smrad iz sosednje sobe. Slišal je škrbljati miši in naposled je nevoljno vstal in hodil tavajoč, električno svetilko pred seboj, skozi vse prostore. Uničenje bleska vseh teh finih in skrbno zbranih stvari ga je jezilo. Ogledaval si je stare slike ob stenah in našel je podobo, ki predstavlja oropanje nekega gradu. Razstrgana soldateska je vlomila skrinje in popivala. Mrtev mož je ležal na tleh in stara gospa, katero so vlačili za lase, je vila roke. Stara slika razdejanega gradu je nekam čudno dirnila polkovnika. Potem je šel čez hodnik in bil naenkrat v mali tapetirani sobi,

ki je bila gotovo damska spalnica. Na prvi pogled je spoznal, da tu ni bilo Sibircev. V kotu je stala postelja in v zraku se je še čutil vonj parfuma. Z veselim krikom se je vrgel polkovnik na posteljo, a hipno se zbudi v njem zopet civilizirani človek. Hotel je čašo opojnosti izprazniti do dna. Slekli si je vzlic utrujenosti obleko, kakor da se vlega spat v lastnem stanovanju. V nepopisno radost mu je bilo, da si je slekel zopet enkrat uniformo, ki je bila docela zamazana. In potem šele perilo, ki se je kar držalo telesa! Poleg je stal umivalnik mlade dame in v vrču še nekaj postane vode. Z mehko gobico se je polkovnik umival, prvič zopet po dolgih tednih. Navdušen je bil, ves trud je izginil in kar ločiti se ni mogel od gobe. Obrisal se je ter pristopil k postelji in našel na njej kontesino nočno srajco. Zapeljivo in snežno bela, obšita s čipkami in prozorna je ležala pred njim. Ni mogel premagati izkušnjave, da je ne bi bil obiekel. Polkovnik ni bil prevelik in z nekoliko trdom se mu je posrečilo obleči duhteče perilo. Mislil si je, kako smešno mora izgledati, šel je pred toaletno zrcalo budoarja, ogledoval se je od vseh strani in se srčno smejal. Zakopal se je na to v posteljo, potegnil svilen oedejo do ušes, božal blazine in naravnost prešestvoval v mehkih pernicah. Premišljeval je, ali se je že kdaj v svojem življenju počutil tako srečnega in prišel je do zaključka, da še nikdar!

Zjutraj bi bil raje umrl, kot oblekel zopet svojo zamazano srajco. Malo stekleničico parfuma je kratkómalo vtaknil v žep. Potem pa je vzel vizitnico, zapisal nanjo svoj naslov ter stanovanje v mirnem času in besede: „Prinositelju je izplačati znesek za nočno srajco in steklenico parfuma“. In naglo je zapustil sobo, ne da bi se okrenil — kajti prehudo bi mu bilo!

Naša in nemška fronta proti Rusiji.

Ker se je sedaj tudi tretji silni sunek ruskih mas ustavil, pač ne bo neinteresanten mal pregled, kako je bilo tekom mnogih in dolgotrajnih bojev s pridobivanjem terena z obeh strani. To nam pokaže prav jasno fronta, ki jo imajo zavezniške čete danes zasedeno, in katerim leže sovražne črte v splošnem na majhno razdaljo nasproti.

Ta fronta poteka, če ne vpoštevamo posameznih skupin, ki so jih Nemci v kritje pokrajine pri Memlu in Tilsitu potisnili na ruska tla, od Njemna v skoraj skoz in skoz sklopljeni črti do romunske meje vzhodne od Črnovic. Na severu je precej daleč potisnjena preko meje Vzhodne Prusije, deli potem zahodnje pokrajine Ruske Poljske, v splošnem potekajoč ob Bzuri, Ravki in Nidi, na dva neenaka dela, katerih večji je v posesti zaveznikov, ter prehaja potem južno od Visle na gališka tla. Tu tvorijo Dolenji Dunajec, Biala in črta, ki gre v okolici sedla Konjecne, odsek, ki deli Zahodnjo Galicijo, ki je v naših rokah, od Srednje in Vzhodnje Galicije.

Fronta se obrne potem proti vzhodu in poteka v splošnem v Karpatih. Karpatov si ne smejo predstavljati kot strnjen gorski greben, marveč je to širok pas, poln številnih hrbtov in vrhov, ki nudi tostran in onstran ogrske meje mnogo ugodnih pozicij. Po dolгих bojih smo popolnoma zabranili Rusom, da bi prodrli naše pozicije v pokrajini depresije Dukle in morali so se zadovoljiti s prav neznatnim pomakanjem svojih pozicij na ogrska tla do črte Zboro—Sztropko—Virava. Bolj proti vzhodu poteka fronta tik ogrske meje, da prestopi kmalu na gališka tla, da doseže soverovzhodno Horodenke Dnjester in da obseže vso Bukovino razen mal trikot pri Novosielici, vzhodno od Črnovic.

Na zapadu se omejuje ruska pridobitev na one dele Vzhodne Galicije, ki smo jih po bitkah pri Lvovu sovražniku prepustili. Velika ruska druga ofenziva jim ni niti omogočila, da bi v celem obsegu zasigurali zapadno od Visle ležeče dele Ruske Poljske; dejstvo, da smo sovražnika pognali nazaj, je imelo marveč za posledico, da je moral nam prepustiti velik del te pokrajine. Edini uspeh, ki mu ga je prinesla ta ofenziva, je bil, da se je končno ustavil ob Dunajcu, dočim smo mu druga zavojevanja iz te faze vojne, ogrsko pokrajino do Homonne in posest Bukovine, kmalu zopet iztrgali. Tretja velika ofenziva je prinesla Rusom vsega skupaj posest 5 do 10 km širokega pasu v pokrajini depresije Dukle; ves trud, da bi se tudi zopet polastili prelaza Uszok, je ostal brezuspešen.

Car Nikolaj v Lvovu.

Car Nikolaj je došel v Lvov. Na kolodvoru v Brodih je pozdravil carja vrhovni poveljnik veliki knez Nikolaj Nikolajevič s svojim štabom in namestnik generalnega gubernatorja. Car si je dal poročati o vojnih dogodkih in se je nato z velikim knezom v avtomobilu odpeljal v Lvov, kjer ga je ob vhodu v mesto sprejel generalni gubernator grof Bobrinskij. Car se je nastanil v palači generalnega gubernatorja. Ko se je pred palačo zbralo mnogo ljudstva, je car stopil na balkon, se zahvalil za sprejem ter zaklical: „Živela nerazdeljiva in mogočna Rusija, ura!“

Nemško-francoska vojna.

Nemški uspehi v Flandriji.

Veliki glavni stan, dne 25. aprila.

Pri Ypernu smo izvojevali nadaljne uspehe. Ozemlje, ki smo ga 23. aprila severno od Yperna osvojili, smo tudi držali proti sovražnim napadom. Dalje proti vzhodu smo nadaljevali napade, zavzeli v naskoku pristavo Solaert, jugozapadno od St. Julienu, kakortudi vasi St. Julien in Kersselacre ter zmagovito prodrli proti Grafenstafdu. Pri teh bojih smo vjeli kakik 100 Angležev in vplenili več strojnih pušk. Angleški protinapad proti naši poziciji, zapadno od St. Julienu, smo danes zjutraj odbili s težkimi izgubami za sovražnika. Zapadno od Lilla smo z našim ognjem v kali zadušili angleške napadalne poskuse. V Argonih smo severno od Le Four de Parisa odbili napad dveh francoskih bataljonov. Na višinah ob reki Maas jugozapadno od Combresa so Francozi doživeli težak poraz. Tu smo izvršili napad ter v naskoku prebili več zaporednih francoskih črt. Nočni francoski poskusi, da bi am zopet odvzeli osvojeno ozemlje, so se ponesrečili s težkimi izgubami za sovražnika. Pri tem boju smo vjeli 24 francoskih častnikov in 1600 mož ter vplenili 97 strojnih pušk. Med rekama Maas in Mosel so se sicer samo na posamnih točkah naše južne fronte vneli boji mož proti možu, ki pa pri Aillyju še niso končani. V Pretrskem gozdu se je ponesrečil francoski nočni napad. V Vogezih je tudi močna megla zavirala bojno aktivnost. Vsi sovražnikovi poskusi nam odvzeti ozemlje, ki smo ga pridobili severno in severovzhodno od Yperna so se ponesrečili. S težkimi izgubami za sovražnika se je severno od Yperna razbil močan, francoski, severozapadno od Yperna pri St. Julien pa angleški napad. Ista usoda je zadela da-

nes zjutraj nadaljni sovražni napad ob cesti Ypern—Bixscote in vzhodno od tod. Zapadno od Kanala so naše čete ponoči v naskoku zavzele vas Licerne. Število vjetih Francozov, Angležev in Belgijcev se je zvišalo na 2470. Razen v celem 35 topov z municijo smo vplenili večje število strojnih pušk, mnogo navadnih pušk in drugega materijala. V Champagni smo danes ponoči razstrelili severno od Beau Sejour Ferme s štirimi minami sovražen strelski jarek. Francozi so imeli pri tem velike izgube, zlasti ker je njihova artilerija obstreljevala lastne järke. Med rekama Maas in Mosel so Francozje na več točkah ponovili svoje napade. V Aillyskem gozdu smo zmagali v bajonetnem boju. Dalje proti vzhodu smo zopet prepodili Francoze, ki so na posamnih točkah vdrli v naše bojne vrste.

Dne 26. aprila:

Boji pri Ypernu se nadaljujejo. V naši posesti se nahaja tudi zapadno obrežje prekopa pri Lizerne, o katerem trdijo Francozje, da so je zopet zavzeli. Tudi vzhodno od prekopa smo obdržali osvojeni teren. Število vpljenjenih topov se je zvišalo na 45; med njimi se nahajajo tudi 4 težki angleški topovi. Severnozapadno od Zonaebeke smo nadaljevali napad ter vjeli pri tem več kakor 1000 Kanadijcev. Skupno število vjetnikov se je tako zvišalo na 5000. Tu se je zbrala na razmeroma malem prostoru čudna mešanica narodov: zamorci iz Senegala, Angleži, Turkosi, Indijci, Francozi, Kanadijci, Zuavi in Alžerijci. V Champagni smo odbili severno od Beau Sejoura dva francoska napada. Na višinah ob reki Maas so naši napadi dobro napredovali. Zavzeli smo zaporedoma v naskoku več gorskih hrbtov do višine zapadno od Les Eparges. Vjeli smo več sto Francozov in ugrabili nekaj stojnih pušk. V Aillyskem gozdu so se sovražni sunki ponesrečili. V Vogezih smo z našim napadom zopet osvojili Hartmannsweilerkopf. Plen naših zmagovitih čet je znašal tu 11 častnikov, 749 mož, 6 metalcev min in 4 strojne puške.

Nemško-angleška vojna.

Poročilo generala Frencha.

Reuterjevo poročilo: General French je včeraj poročil, da je sovražnik 22. m. m. napadel francoske čete na levi strani angleških čet blizu Bixchoote in Langenmark, severno od Yperna. Pred napadom je bilo hudo obstreljevanje, pri čemer je sovražnik vporabljal številne aparate za pripravljanje dušičnih plinov. Iz množine napravljenih plinov je razvidno, da se je to zgodilo po premišljenem načrtu v nasprotju s haško konvencijo. Francozi so se morali zaradi plinov umakniti proti kanalu pri Boessinghe. Priljubljeni smo bili, izpremeniti svoje črte istotako kakor Francozi. Naša fronta je ostala nedotaknjena. Razen tega napada na našo skrajno levico je bil izvršen napad na naše strelske järke vzhodno od Yperna, pa je bil odbit. Boj severno od Yperna še traja. Danes smo strelji zadeli dva nemška zrakoplovca, da sta padla na tla.

Vojna v Kolonijah.

Angleška vlada je izdala „Belo knjigo“ o vojnih operacijah v Togu. Podpolkovnik Bryant, poveljnik ekspedicijskega zbora v Togu je brzojavil dne 26. avgusta, da se je Togo brezpogojno udal. Gubernator te pokrajine slavi zavezniško zvestobo Francozov in Angležev, ki se je izkazala pri zavzetju Toga. Angleži so izgubili 2 častnika in 21 domačih vojakov mrtvih in 2 častnika in 48 črncev ranjenih, torej 17% vsega moštva. Nemške izgube so bile najbrže prav majhne, ker so bili močno zabarikadirani. Nemci so imeli mnogo municije in orožja. Ko so se udali, so imeli municije še za 320.000 strelcev, nad 1000 pušk in 3 tope. Iz Beire poročajo, da nameravajo angleške in belgijske čete kombiniran napad preko Abercornna na Nemško Vzhodno Afriko.

Ang'leška in baker.

Anglija je sklenila z „Amalgamated, Copper Company“, največjo dobaviteljico bakra v Zedinjenih državah, pogodbo, ki določa, da se spravi vse proizvajanje bakra v Ameriki pod angleško nadzorstvo. Druge družbe za proizvajanje bakra so sklenile enake pogodbe. Blokada Nemčije bo efektivna, ker Nemčiji ne bo več mogoče dobiti bakra. Angleška je sedaj gospodar preskrbe z bakrom za ves svet.

Nemško-ruska vojna.

S poljskega bojišča.

Veliki glavni stan, dne 25. aprila.

Položaj na vzhodu je neizpremenjen. Dva slabotna ruska napada zapadno od Ciechanowa smo odbili. Kot odgovor na to, da so Rusi bombardirali mirno mesto Neuenburg, smo zopet vrgli na železniško križišče Bialstok 20 bomb.

Položaj na severnem Poljskem.

Na celi severopoljski fronti vlada v splošnem mir. Vsled slabih potov, zadnje dni ni bilo nobene izpremembe v operacijah in ni pričakovati v krat-

kem nobenih posebnih dogodkov, predno se poplavljen pokrajine ne posuše. Boj se omejuje samo na slaboten artiljerijski dvoboj. Zato je jasno vreme prav ugodno. Sicer se vrše poleg bojev prednjih straž samo manjši boji. Sovražnik se ne upa napasti naših pozicij, katerih moč mu je znana.

Turčija proti tripelententi.

Pred Dardanelami.

Priprave za napad.

Dela zavezniških brodivoj za zopetno akcijo proti Dardanelam se vrše z vso energijo. Zavezniki vsak dan obstreljujejo turške pozicije ob vhodu v Dardanele in Saroškem zalivu. Begunci iz Smyrne pripovedujejo, da Turki v smyrskem zalivu marljivo delajo utrdbe. Za vrhovnega poveljnika zavezniške ekspedicijske armade je imenovan angleški general Jan Hamilton, in sicer z naslovom generalisima. Hamilton in francoski general d'Amade sta izdelala v Aleksandriji nov načrt za napad na Dardanele, o katerem je bil obveščen tudi ruski generalisimus Nikolaj Nikolajevič. Ker je angleški admiral pred Dardanelami dovolil, da se uvrste prostovoljci, so Francozi razvili v Mytilenah živahno akcijo za nabiranje grških beguncev iz Male Azije. Vsled obljubljene visoke plače se je dozdej priglasilo 1500 mož, ki so jih poslali v Mudros, da jih preoblečejo. Neki francoski polkovnik je poskušal zapeljati tudi grške aktivne in rezervne častnike in podčastnike, da bi vstopili v francosko armado.

Brezuspešna ruska demonstracija.

Glavno taborišče poroča: Danes dopoldne se je prikazalo rusko črnomoško brodivoj zunaj območja trdnjav ob Bosporu, umaknilo pa se je takoj, ko je bilo s svojimi topovi pol ure demonstriralo. Našim utrdbam se ni zdelo vredno odgovarjati na ogenj. Z drugih bojišč ni poročati važnih dogodkov.

Brezuspešni sovražni trud v zalivu Saros.

Glasom privatnih poročil so se prikazali trije angleški letalci nad Madytosom, učinkovito streljanje otomanskih straž pa jih je prisililo hitro pobegniti. Med umikanjem so vrgli na mesto Madytos več bomb, ki so eksplodirale in ustrelile ali ranile 8 ali 10 oseb civilnega prebivalstva. Med ranjenci je tudi grški metropolit. Da so napadli Angleži odprto mesto in nekomatantno prebivalstvo je napravilo tu najslabši vtisk. Včeraj zvečer so spustili Angleži v zalivu Saros zasidran zrakoplov, ki smo ga pa takoj prepodili, tako da ni mogel rekonoscirati. Popoldne so turške baterije obstreljevale dve v pristanišču križajoči sovražni vojni ladji.

Prvi boji na kopnem pred Dardanelami.

Glavni stan priobčuje tale komunikacije:

Dne 26. aprila se je sovražnik pod zaščito svojih vojnih ladij poskusil izkrcati na štirih točkah ob zapadni obali polotoka Galipoli in sicer ob izlivu reke Sigindere, na obrežju Ari Burnu, zapadno od Kaba-Tepe in Tekke Burnu ter pri Kumrele. Sovražni oddelek, ki se je izkrcal pri Tekke Burnu, so naši vojaki z bajonetnim naskokom vrgli v morje. Čete, ki so bile izkrcane pri Ari Burnu, so bile pri poskusu, da bi prodirale, primorane se izogniti protinapadom naših armadni vojev, nakar smo jih potisnili na obrežje. Del teh sovražnih čet je bil prisiljen, da je včeraj ponoči jedro pobeignil na svoje ladje. Danes nadaljujejo naše čete uspešno svoje napade na vseh frontah. Istočasno se je včeraj približalo Dardanelam sovražno brodivoj z namenom, da bi forsiralo morske ožine od morske strani, a se je moralo ogniti pred našim ognjem. Pri tej akciji smo potopili eno sovražno torpedovko, drugo pa težko poškodovali. Spravili so jo v smeri proti Tenedu.

* * *

Položaj v Srbiji.

Srbska vlada predloži skupščini nove vojne kredite v izmeri 200 milijonov dinarjev. V kratkem se izvrše velike izpremembe v višji srbski generaliteti. Preko Soluna je prispelo v Srbijo zopet 26 francoskih častnikov povečini artiljerijstov. Vlada toži socialističnega poslanca Lapčevića radi obrekovanja ker je v „Radničkih novinah“ jako ostro kritiziral nekatere ukrepe vojne uprave. Sodišče je od skupščine že zahtevalo izročitev toženega poslanca.

Amerikanska kupčija.

Po oficijelni statiski ameriškanskega trgovinskega urada se je izvoz iz Amerike od 1. julija 1914. do 31. januarja 1915. torej v prvih sedmih mesecih vojne ogromno pomnožil. Žita in moke so eksportirale Združene države v tem času za 239,469.702 dolarjev, konjev so prodali 114.369 za 23,352.276 dolarjev. Konzerv se je izvozilo za 5,885.541 dol. Ekspert svežega govejega mesa se je dvignil od treh in pol milijona funtov na 73 in pol milijonov funtov. Bombaževine se je eksportiralo za 10 in pol milijonov dolarjev. Skoraj celi ameriški eksport gre v države trojnega sporazuma.

V Francijo so prodali Američani v januarju 1914 za 11 milijonov, v januarju 1915 pa za 34 milijonov blaga, v Anglijo pa za 60 milijonov, ozir. za 100 milijonov. Eksport v Rusijo se je zmanjšal, še bolj seveda eksport na Nemško, v Avstrijo pa sploh ne prihaja nobeno ameriško blago več. Newyorško pristanišče se je kot glavno eksportno pristanišče nepričakovano razvilo. Vsak dan odhajajo iz New Yorka ladje, katerih tovor se ceni na 8 do 9 milijonov dolarjev.

Razburjenost na Bolgarskem.

Splošno razpoloženje se je od slučaja v Valandovu zelo poostrilo, zlasti odkar se je dognalo, da Grška Srbijo popolnoma očitno podpira in obljubljuje Srbiji za slučaj konflikta, vojno pomoč. Grške čete se zbirajo ob bolgarski meji ter skušajo pod pretvezo, da branijo srbske pokrajine, zasesti nekaj makedonskih krajev v Novi Srbiji. Bolgarsko časopisje strastno napada Grško. „Narodni Prava“, Radoslavov list, opozarja Grško v članku da bo smatrala Bolgarska podpiranje Srbije s strani Grške kot izzivanje. Če bo grško vojaštvo zasedlo makedonske pokrajine ne bo ostalo to brez retorizij.

DNEVNE VESTI.

General infanterije vitez Auffenberg je dobil dopust s čakalnimi pristojbinami. Uradno se rasglaša, da se je proti generalu infanterije Moricu vitezau Auffenbergu uvedla preiskava za pojasnitev proti njemu zaradi v najzadnjem času izrečene obdolitve, da ni po svoji dolžnosti uradoval. Obdolžitev se tiče vseskozi dogodkov iz leta 1912. in ni sedanjo vojno v nikakoršni zvezi.

Nove vojne pošne znamke. Kakor znano, je poštna uprava izdala jeseni 1. 1. vojne znamke po 5 vinarjev in 10 vinarjev, ki so se prodajale za 2 vinarja dražje. Kar se je za znamke več skupilo, se je dalo za podporo vdov in sirot padlih vojakov. Prva izdaja teh znamk je skoro porabljena. Ker je imela javnost pomisleke proti obliki in opremitvi teh znamk, ne bodo izdali drugega natisa. Pač pa bodo izdali nove vojne znamke in sicer po 3, 5, 10, 20 in 35 vinarjev. Ker se je glede prvih vojnih znamk trdilo, da so prevelike, so nove vojne znamke tako velike kakor navadne po 1 do 35 vinarjev, vendar pa imajo počezno obliko, s čimer se očitno razlikujejo od navadnih poštne znamk. Trivinarska znamka se bo prodajala za en vinar dražje, pet- in desetvinarske za 2 vinarja, 20- in 35vinarske pa za tri vinarje. Na 3vinarski znamki je slika infanterije v strelskih jarkih, na 5vinarski je slika kavalerijske patrolje, desetvinarska znamka nam predočuje 35-5 cm možnar v strelni poziciji, 20vinarska dreadnought „Viribus Unitis“, 35vinarska pa aeroplan. Načrte za nove znamke je napravil profesor Koluman Moser, bakrorez pa Ferdinand Schirnböck.

V ruskem vjetništvu se nahaja c. in kr. rezervni kadet g. Ctibor Bloudek. Interniran je v mestu Kazalinsk ob reki Jaksartes v južni Sibiriji.

S kanalizacijskimi deli za mesto Kranj se je zopet pričelo ta teden.

Krajevna skupina za Kranj in okolico c. kr. družbe „Avstrijskega srebrnega križa“, za preskrbo iz vojne se vračajočih rezervistov je imela 25. aprila dopoldne v mestni dvorani v Kranju svoj ustanovni občni zbor. Sklicatelj zborovanja, mestni župan g. Ferdinand Polak pozdravi došle zborovalce v presrečnih besedah in preide k dnevnemu redu. Čitanje pravil se opusti, ker je vsebina pravil itak vsem zborovalcem znana. Na to se vrše volitve in so bili izvoljeni z vsklikom gg.: Demeter Majdič predsednikom, Anton Koblar podpredsednikom, Ferdinand Polak blagajnikom in Fran Štirn tajnikom. V odbor so bili ravnotako z vsklikom izvoljeni gg.: Fran Exler, Fran Krenner,

Tomo Pavšlar, Ciril Pirc in Janko Sajovic. Pregledovalcem računov se izvolita gg. Joško Majdič in dr. Valentin Štempihar, njihovim namestnikom pa gg. Ivan Jagodic in Josip Likozar. Ker se pri slučajnostih nihče ne oglasi k besedi, se sklicatelj zborovalcem zahvali za vdeležbo in zaključí zborovanje.

Janko Leban. Učiteljski tovariš piše: Dne 21. aprila je preteklo 60 let, kar je bil rojen tovariš Janko Leban, sedaj učitelj-voditelj v pokoju na Bukovici nad Škofjo Loko. — Literarno je začel delovati tovariš Leban že leta 1870., torej deluje na književnem polju že polnih 45 let. — Mnogobrojni in najrazličnejše vsebine so njegovi slovstveni proizvodi. Pisal je in piše v mladinske, lepovedne in strokovne liste. Izdal je tudi več zbirke svojih proizvodov („Iskrice“) samostojna dela lepovedne, znanstvene in zgodovinske vsebine („Čehovin“, „Slovstvena zgodovina“), pisal je razprave in ocene (v našem listu „Popotniku“, „Novih Akordih“), uspešno je deloval kot pesnik, pedagog, muzik. Lebanova dela natančneje navaja Glaserjeva Zgodovina slovenskega slovstva (IV. str. 330 in dalje). — Toda Leban je za svoje kulturno delo užil malo hvale in še manj plačila. Nad njim se kruto urešničujejo Prešernove besede:

Slep je, kdor se s petjem ukvarja
Kranjec moj mu osle kaže;
Pevcu vedno sreča laže;
In živi, umrje brez d'narja.

Na stare dni sameva v gorskem zatišju z edino zavestjo, da je bil marljiv prosvetni delavec vse žive dni in z edino uteho, da je z lastno energijo prebil vse viharje, vsa preganjanja in zoperstavljanja. — Mi se ga spominjamo ob njegovi 60letnici s hvaležnostjo kot vrlega svojega dolgoletnega sotrudnika, želeč mu lepšega večera, nego mu je bil — delavni dan!

Imenovanja v politični službi. Deželnovladni koncipist Ludvik Pinkawa je iz Radovljice premeščen v Logatec in deželnovladni konceptni praktikant dr. Karl Tekavčič pa iz Črnomlja v Kranj.

Razglas. Opozarja se na ukaz c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 16. aprila 1915 št. 8441, ki določa, da se v mlinih, ki za plačilo meljejo od žitnih producentov prinesejo lastno žito ne sme terjati, oziroma dajati za plačilo za mletev za sto kilogramov več nego pri pšenici 3 K, rži, ječmenu in ovsu 2 K 50 v in koruzi 2 K. Glede izmletja veljajo določila ministrskega ukaza z dne 28. novembra 1914 dež. zak. št. 324. Za izgubo pri mletju pšenice, rži, ječmena in ovsu se sme odtegniti največ 3%, pri mletju koruze največ 2% množine žita. Mlinarjevo plačilo se mora dajati brez izjeme v denarju; mlinarja plačevati z merico, to je z žitom, moko in otrobmi je prepovedano. Ta ukaz, ki se v slučaju prestopkov kaznuje po § 12 ministrskega ukaza z dne 28. novembra 1914 drž. zak. št. 324, dobil je moč z dnem razglasitve.

Razglas. Občinstvo se opozarja na obnem razglašeni in na občinski tabli nabiti ministrski ukaz z dne 19. aprila 1915 drž. zak. št. 101 o dolžnosti naznaniti obratne uredbe obstoječe iz določenih kovin. Imetniki obrtnih, kmetijskih in gozdarskih obratov morajo obratne uredbe, ki se ne rabijo in ki so docela ali po pretežnem delu iz aluminija, svinca, bakra, medi, niklja ali rdeče litine, naznaniti oblastvu najkasneje do vštetega 5. dne maja 1915. leta, pozneje pa morebitne spremembe v stanu obrata itd. najkasneje v 8 dneh. Za naše kraje važen je zlasti § 3 tega ukaza, ki veleva, da se morajo domači kotli za žganje in uredbe davščini od izdelka zavezanih žganjarnic, ki so docela ali po pretežnem delu iz imenovanih kovin, naznaniti brez ozira na to, se-li rabijo ali ne. Dotični razglas na uradni deski županstva naj se prav pazno prebere. Tiskovine za zglastitve dobe se pri županstvu. Kazni za one, ki se ne bi ravnali po tem ukazu so prav občutne.

Dijaška kuhinja: Prispevki od 1. marca do 30. aprila 1915 cenjenih gg. darovalcev: kranjski meščani za marc 12'50 K; Posojilnica na Slapu pri Vipavi 50—K; stavb. svetnik Boleslav Bloudek v Kranju kot stavo na Gašteju 1—K; letni prispevek občine Kranj za leto 1915 500—K; Rudolf Potočnik, vojni kurat v Beljaku 30 K; kranjski meščani za april 29—K; profesorski kolegij v Kranju za april 5—K; Kin „Taliija“ v Kranju, izročil Fr. Sajovic 10—K; ga. Ant. Grajzaj po prof. Marnu v Kranju 2—K; „Kibici pri taroku“ 1'76 K; Francšek Rajčević, župnik v Lučinah pri Škofji Loki 2—K. Vljudno se zahvaljujemo vsem našim dobrotnikom za njih naklonjenost, a si usojamo kljub tem hudim časom ponovno izreči našo prošnjo: „Podpirajte našo dijaško kuhinjo!“

Odrava carine. Uradna „Wiener Zeitung“ objavlja ministerijelno odredbo, s katero se začasno odpravlja carina za uvoz: volov, krav, telet, ovac, koz, jagnjet, svinj, ki tehtajo 60 kg in več, perutnine vsake vrste, divjačine, mesa, kruha, pečiva, testenin, sveže prekajenega mesa, sira, slanikov, mesnih konzerv, sadja, sočivja vsake vrste, sočivnatih konzerv, čebulje, česna in gotovih sladkornih vrst.

Razširjenje črnovojniških dolžnosti. Opozicija ogrskega državnega zbora je oglašila posebno zahtevo novega razširjenja črnovojniške dolžnosti. Opozicija zahteva, da naj se 18 let in 43 do 50 let starim črnovojnikom zagotovi posebno varstvo. Porabljajo naj se kolikor mogoče za fronto, in naj se pošiljajo na fronto v prvi vrsti tisti vojaški obvezanci, ki so oproščeni aktivnega službovanja, ki so na dopustu ali se porabljajo za lokalne službe za fronto. Eden poslancev je tudi že naznanil, da bo predlagal naj se pokličejo v službo vsi tisti, ki imajo dopuste, češ, da so za javne službe potrebni; na dopustu naj ostanejo samo tisti, ki so res neizogibno potrebni za javne službe.

Vozni red dosedanjih vlakov na gorenjski progi ostane neizpremenjen. Pač pa vozi počeni s 1. majnikom **nanovo** vlak št. 1742. Odhod iz Ljubljane j. kol. 9'09 dopoldne, odhod iz Kranja 9'59; št. 1715, odhod iz Jesenic 2'32 pop. odhod iz Kranja 3'38 pop. Tržič-Kranj št. 2554, odhod iz Tržiča 9'01 dop. prihod iz Kranja 9'48 št. 2555, odhod iz Kranja 12'30 prihod v Tržič 1'31 popoldne.

Na tedenjski semenj v Kranju, dne 26. aprila 1915 se je priglasilo: 121 glav domače govede, — glav bosanske govede, — glav hrvaške govede, 6 telet, 67 prešičev, 1 ovac, — koz. — Od priglane živine je bilo za mesarje: 85 glav domače govede, — glav bosanske govede, 6 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 1'98 K za pitane vole, 1'90 K za srednje pitane vole, 1'80 K za nič pitane vole, — K za bosansko (hrvaško) goved, K 1'85 za teleta, K 2'14 za prešiče pitane, K 3— za prešiče za rejo.

OBVESTILO.

Dne 11. maja 1915 ob 9. uri dopoldan se bode vršila pri c. kr. okrajnem sodišču v Kranju sodna dražba najpripravnejšega stavbišča obstoječega iz 2 parcel v Kranju in novo dozidane hiše na Primskovem (en četrt ure od Kranja) pripravne za vsakega obrtnika, posebno pa za vsakega upokojenega uradnika ali duhovnika.

Kupci, ki bi se za to zanimali, se opozarjajo na to in se uljudno vabijo na to dražbo.

Največja slovenska hranilnica!

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

V LJUBLJANI PRESERNOVA ULICA št. 3.

8 12—6

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

Denarnega prometa do konca leta 1914

740 milijonov kron,

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

vlog

44 mil. 500 tisoč K,

rezervnega zaklada

1 mil. 330 tisoč K.

4 1/2 %

brez odbitka.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

4 1/2 %

brez odbitka.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik
 okrožni zdravnik in zobozdravnik in
Fr. Holzhaecker
 konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovžu, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah dopoldne na razpolago.

3 52-18

**Spominjajte se
 Rdečega križa**

! Nevestam!

**Najstarejša
 trgovina**

Ferd. Sajovic

**v Kranju
 (poprej J. C. Pleiweiss)**

priporoča za

svojo bogato zalogo

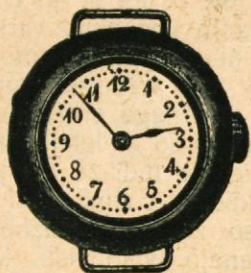
modnega blaga sukna za ženske obleke, barhenda za bluže in obleke, ševijotov, kamgarnov in lodnov, platna za rjuhe, cvilha za žimnice, satenastih in pisanih posteljnih odev, kakor tudi vsega drugega **manufakturnega blaga**. Volneni robci, pleti, ogrinjalke in pleteni robci najnovjših vzorcev in najboljše kakovosti. Srajce, jopice in hlače za ženske, moške in otroke.

Svilnati robci najnovjših vzorcev.

2 52-18

! Ženinom!

6 52-18

Najbolje in najceneje se kupi pri **turdki**

RUDOLF RUS

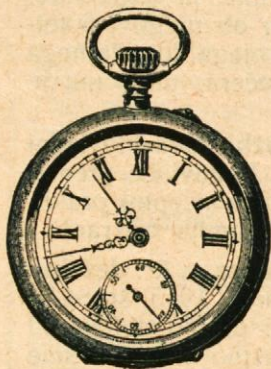
v Kranju (poleg lekarne)

Ustanovljeno leta 1885

Prva in največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Strogo solidna in poštena postrežba.

Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah kupuje

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trboveljski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina, češko budjeviško pivo. Lep senčnat vrt.

5 52-18

Najbolj varno naložen denar v vsem političnem kranjskem okraju!

1 12-15

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

Splošni rezervni zaklad (lastno premoženje) nad 378.000 kron!

Hranilnica posoja na zemljišča po 5 1/2% na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolжник v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1914. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 337 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam nad 4 milijone kron.

4 1/2%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev, ter župnišča cerkveni denar.

Ta najstarejši in največji denarni zavod na celem Gorenjskem uraduje

v Kranju na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in vsak tržni dan tudi od 2. do 4. ure popoldne.